

«Ins sto renovar las raitis per evitar in blackout»

Il cussegl dals chantuns vul accelerar las proceduras per novas lingias

CUN STEFAN ENGLER
HA DISCURRÌ CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **La rait electrica sto vegnir modernisada per evitar blackouts en l'avvegnir. Il cussegl dals chantuns ha tractà ier las midadas necessarias. L'anteriur minister d'energia grischun Stefan Engler è stà en ses element ed ha proponì cun success ina modificaziun.**

La rait electrica en Svizra è veglia ed antiquitada. Quant aut è il privel ch'i dess per exempel da Nadal in blackout e nus stuessan seser en il stgir?

Stefan Engler: La preoccupaziun è qua. Dad ina vart è la rait relativ veglia. Da l'autra vart essan nus adina pli dependents durant l'envern d'importar electricitad da l'ester. Nus avain era la situaziun che la produziun d'electricitad sa mida: Ins na producescha betg pli tant en ovras grondas centralas, mabain adina dapli a moda decentrala en pitschens implants. Tut questas dumondas, era d'energia regenerabla, pretendan adattaziuns tar la rait. Quai vala per las raitis da tut las tensiuns.

L'electricitad na vegn pia betg mo pli dad ovras atomaras e grondas ovras idraulicas, mabain pli e pli era d'indrizzs solars u da rodas da vent etc.

Precis. Qua vai per garantir la stabilitad da la rait sut novas cundiziuns. La finamira da la nova lescha è da mantegnair la segirezza da provediment. Ina mesira è: I duai ir pli svelto da lubir e bajegiar novas lingias d'electricitad. Ozendi avain nus proceduras che cuzzan blers onns. Impurtant è era ch'ins po declarar tschertas lingias sco lingias da muntada naziunala.

Ins preveda era da metter las lingias en il terren. È quai insumma pussaivel en il Grischun?

Cusseglial dals chantuns Stefan Engler (pcd/GR).

KEYSTONE

Ils ultims onns hai dà adina dapli conflicts cun la populaziun pervi dal mantegniment da la cuntrada e pervi da pitgas cun lingias da tensiun auta. En tschertas regiuns è la sensibilitad fitg auta. En il Grischun datti era pre-tensiuns, per exempel en l'Engiadina Bassa, da svanir cun las pitgas e da

metter cabels en il terren. Adina sch'ins sanescha ina lingia sa dumondan ins sch'ins po far ina lingia sutterrana, savend che quai custa insatge dapli.

Tenor il cussegl dals chantuns dastga in cabel sutterranean custar maximal

trais giadas dapli ch'ina lingia normala.

Fin oz èn ins partì dal fatg ch'ina lingia sutterranea custa tschintg fin set giadas dapli. Cun la revisiun da la lescha dattan ins dapli paisa als arguments per la cuntrada ed ins sto esser pront da pajar fin trais giadas dapli che per lingias a la moda veglia.

Esch'i custa pia tuttina anc dapli?

Lura ston ins sco en il passà prender en cumpra ils cunfins da rentabilitad.

La lescha preveda ch'era terzas persuasivas pon gidar a pajar?

Questa pussaivladad exista adina. Forsa datti gea organisaziuns ch'èn prontas da surpigliar ils custs supplementars per impedir ch'ins disfetschia il maletg da la cuntrada cun pitgas d'electricitad. Al consument dastgan ins dentant enchargiar maximalmain trais giadas dapli che far lingias normalas.

In problem cardinal è ch'i cuzza onns da realisar ina lingia da tensiun auta. En il chantun Friburg èn ils plans per ina lingia perfin bloccads dapi decennis.

Il temp ch'ins dovra dependa dals dretgs ch'ins dat als proprietari: Dapli pussaivladads ch'existan da far recurs, pli ditg ch'i va. Qua ston ins chattar in equilibr che resguarda dad ina vart ils interess privats e da l'autra vart ils interess publics. La lescha dat paisa sin tempo e scursanescha per exempel il temp d'inoltrar recurs.

Cun 30 cunter nov vuschs ha il cussegl dals chantuns ditg «gea» a Vossa pro-

posta singula. I va per ina simplificaziun. Da tge sa tracti?

Normalmain dovri gea ina procedura cumplitgada d'approvaziun da plan per bajegiar u midar indrizzs da tensiun auta. Cun mia proposta ha il cussegl dals chantuns lubì excepziuns per projects da pli pitschna muntada. Uschia na ston ins betg manar atras ina gronda procedura per ina bagatella. «Tant de bruit pour une omelette» schessan ils Franzos. Vul dir: Sch'i va per ina pitschna chaussa duain ins betg stuir trassur ina procedura cumplitgada.

Quest punct aveva la cumissiun survesi. Vossa segunda proposta pertutga medemamain in detagl che la cumissiun aveva survesi, ma la finala ha il cussegl refusà – probabel ord malchapientscha – Vossa proposta.

Là vai per lingias existentas nua che la servitut – pia il dretg da manar la lingia sur in terren privat – è scadì. Tenor la versiun ch'è il cussegl ha decidì uss stuess ins manar atras in'entira procedura da planisaziun per pudair salvar questa lingia. En il mender cas pudess il proprietari dal terren pretendere che questa lingia existenta stuess svanir sin donn e cust da tuts che ston pajar questa lingia.

Tenor mia proposta duessi dar ina pussaivladad d'ina expropriaziun, sa chapescha sut la cundiziun ch'ins na mida nagut vi da la lingia e ch'ins paja cumpensaziun. La dretgira federala ha ina giada prendì ina decisiun, ma en la lescha n'èsi betg anc fixà co proceder en tals cas. Mes giavisch fiss che tant il proprietari dal terren sco er il gestiunari che posseda la rait survegnan dapli segirezza. Jau sun dentant segir ch'è il cussegl naziunala piglia si anc ina giada questa idea.